

Sygn. akt II CNP 41/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Marta Romańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 12 kwietnia 2018 r.
skargi F. S. i M. R.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w S. z dnia 29 października 2015 r.,
sygn. akt VIII Ga (...)

wydanego w sprawie z powództwa F. S. i M. R.

przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji "(...)" Spółce Akcyjnej w W.
o zapłatę,

- 1. stwierdza niezgodność z prawem zaskarżonego wyroku;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanego skargą.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 czerwca 2015 Sąd Rejonowy w S. w sprawie z powództwa F. S. i M. R. przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji (...)

Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 10 100 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 października 2013 r. i orzekł o kosztach procesu.

Sąd ustalił, że w dniu 16 września 2013 r. miała miejsce kolizja, w wyniku której uszkodzeniu uległ pojazd marki Mercedes Benz (...), pozostający współwłasnością powodów oraz Banku (...) Spółki Akcyjnej, który przeniósł na powodów swoją wierzytelność związaną ze szkoda. W postępowaniu likwidacyjnym powodowie otrzymali od pozwanej, będącej ubezpieczycielem sprawcy kolizji, łącznie kwotę w wysokości 13 486,28 zł. Dysponując ekspertyzą Centrum Blacharsko-Lakierniczego Spółki Akcyjnej powodowie w dniu 11 grudnia 2013 r. wystąpili do pozwanej o zapłatę dodatkowej kwoty 26 354,31 zł tytułem pokrycia pełnej wysokości kosztów naprawy pojazdu.

Pozwem, który wpłynął do Sądu w dniu 14 stycznia 2014 r., powodowie żądali zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz solidarnie kwoty 10 100 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 17 października 2013 r.

Powodowie nie dokonali naprawy pojazdu. Sprzedali go w toku postępowania w stanie uszkodzonym za kwotę 24 390 zł.

Wartość rynkowa pojazdu we wrześniu 2013 r. w stanie nieuszkodzonym wynosiła 107 317 zł netto, a w stanie uszkodzonym - 89 350 zł netto. Różnica między tymi kwotami wynosiła 17 967 zł. Według opinii biegłego ustanowionego przez Sąd koszt naprawy pojazdu przy użyciu części oryginalnych sygnowanych znakiem producenta w warsztatach nieautoryzowanych dobrze wyposażonych wynosił 38 244 zł, podczas gdy przy użyciu zamienników pochodzących od alternatywnych dostawców w warsztatach nieautoryzowanych dobrze wyposażonych - 24 833,64 zł netto.

Oceniając powództwo w świetle art. 361 § 2, art. 363 § 1 i art. 822 k.c. Sąd uznał je w całości za uzasadnione. Nie zgodził się ze stanowiskiem pozwanej, że, skoro powodowie sprzedali uszkodzony samochód nie dokonawszy jego naprawy, to ich odszkodowanie powinno być ustalone przez porównanie wartości pojazdu przed jego uszkodzeniem z wartością po jego uszkodzeniu i wynosić 17 967 zł, a zatem ich powództwo powinno być uwzględnione jedynie do kwoty 4480,72 zł jako różnicy między kwotą 17 967 zł a kwotą 13 486,28 zł, wypłaconą

powodom w postępowaniu likwidacyjnym. Uznał, że taki sposób ustalenia odszkodowania nie jest prawidłowy z wyjątkiem sytuacji, w której szkoda wyrażająca się w uszkodzeniu pojazdu jest szkodą całkowitą. Poza takim wypadkiem, zgodnie z judykaturą Sądu Najwyższego, wysokość odszkodowania powinna być ustalana na podstawie (hipotetycznych) kosztów naprawy pojazdu, niezależnie od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy i czy w ogóle zamierza ją naprawić.

Apelację od wyroku z dnia 2 czerwca 2015 r. wniosła pozwana. Zaskarżyła go w części zasądzającej kwotę 5 619,28 zł, wskazując, że stanowi ona nadwyżkę nad kwotą należnego odszkodowania, tj. kwotą 17 967 zł, w stosunku do kwoty uzyskanej łącznie przez powodów, tj. 23 586,28 zł (13 486,28 zł wypłacone w postępowaniu likwidacyjnym i 10 100 zł zasądzone zaskarżonym wyrokiem).

Wyrokiem z dnia 29 października 2015 r. Sąd Okręgowy w S. zmienił zaskarżony wyrok z dnia 2 czerwca 2015 r. w punktach I, II i III w ten sposób, że oddalił powództwo w części co do kwoty 5 619,28 zł z odsetkami ustawowymi od tej kwoty od dnia 17 października 2013 r. oraz rozstrzygnął, że koszty procesu ponoszą w 56% powodowie, a w 44% pozwana, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu (pkt I) oraz zasądził solidarnie od powodów na rzecz pozwanej kwotę 881 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego (pkt II).

Sąd Okręgowy kluczowe znaczenie przypisał okoliczności, że powodowie zbyli pojazd w stanie uszkodzonym, niepokrywając kosztów jego naprawy. Stwierdził, że spowodowało to, iż przywrócenie stanu poprzedniego - jako sposób naprawienia szkody - wskutek zbycia pojazdu stało się niemożliwe w rozumieniu art. 363 § 1 k.c. Oznacza to, że roszczenie powodów ograniczyło się do zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej. Odpowiednią sumę pieniężną, będącą wyrównaniem uszczerbku, jaki nastąpił w majątku powodów, należy ustalić w wysokości odpowiadającej różnicy między wartością pojazdu w chwili zdarzenia (kwotą 107 317 zł) a jego wartością po tym zdarzeniu (kwotą 89 350 zł), przy uwzględnieniu odszkodowania wypłaconego im przez pozwaną w postępowaniu likwidacyjnym (kwoty 13 486,28 zł). W rezultacie powodom należał się kwota 4 480,72 zł, co uzasadniało oddalenie powództwa co do kwoty 5 619,28

zł (zasądzona w pierwszej instancji kwota 10 100 zł pomniejszona o kwotę 4 480,72 zł).

Skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego z dnia 29 października 2015 r. wnieśli powodowie. Jako podstawę skargi powołali naruszenie art. 361 § 1 i 2 w związku z art. 363 § 1 k.c. i wskazali, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z tymi przepisami. Wnieśli o stwierdzenie, że wyrok z dnia 29 października 2015 r. jest niezgodny z prawem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołując jako podstawę skargi naruszenie art. 361 § 1 i 2 w związku z art. 363 § 1 k.c. i wskazując na niezgodność zaskarżonego wyroku z tymi przepisami skarżący podnieśli, że - w ich ocenie - w okolicznościach sprawy wysokość szkody należało ustalić w kwocie odpowiadającej wartości (hipotetycznych) kosztów naprawy pojazdu, a nie w kwocie odpowiadającej różnicy między wartością pojazdu przed uszkodzeniem a jego wartością po uszkodzeniu.

Jakkolwiek obowiązek ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej polega na zapłacie odszkodowania, a więc na spełnieniu świadczenia pieniężnego (art. 822 § 1 k.c.), to jednak judykatura (por m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 903/00, OSNC 2003, nr 1, poz. 15; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2006 r., III CZP 76/05, nie publ., uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2007 r., III CZP 150/06, OSNC 2007, nr 10, poz. 144) przyjmuje, że poszkodowany może, według swojego wyboru, żądać od ubezpieczyciela zapłaty kosztów hipotetycznej restytucji albo zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej ustalonej zgodnie z metodą różnicy. Przepis art. 822 § 1 k.c. modyfikuje normę wynikającą z art. 363 § 1 k.c. bowiem jedynie w ten sposób, że roszczenie o przywrócenie stanu poprzedniego przekształca w roszczenie o zapłatę kosztów restytucji. Orzecznictwo zgodnie przy tym przyjmuje, że powstanie tego roszczenia, a tym samym zakres odszkodowania, nie zależą od tego, czy poszkodowany dokonał restytucji i czy w ogóle ma taki zamiar (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1988 r., I CR 151/88, nie publ., i z dnia 16 maja 2002 r., V CKN 1273.00, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2006 r., III CZP 76/05, nie publ.).

Stosowanie art. 822 § 1 w zw. z art. 363 § 1 k.c. oznacza, że poszkodowany nie może jednak żądać zapłaty kosztów (hipotetycznej) restytucji w sytuacji, w której przywrócenie stanu poprzedniego byłoby niemożliwe albo też pociągało za sobą nadmierne trudności lub koszty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 903/00, OSNC 2003, nr 1, poz. 15; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2006 r., III CZP 76/05, niepubl.). Ocena, czy koszty restytucji są nadmierne, zależy od okoliczności sprawy. Na gruncie spraw dotyczących naprawy pojazdów mechanicznych ugruntowała się praktyka zakładająca, że koszt naprawy nie jest nadmierny dopóty, dopóki nie przewyższa wartości pojazdu sprzed wypadku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 903/00, OSNC 2003, nr 1, poz. 15; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2006 r., III CZP 76/05, niepubl.).

Zastosowanie wykładni art. 363 § 1 i art. 822 § 1 k.c. przyjętej w judykaturze w okolicznościach sprawy prowadzi do oczywistego wniosku, że skarżącym należało się odszkodowanie w wysokości odpowiadającej kosztom naprawy pojazdu, chociaż takiej naprawy nie dokonali i sprzedali pojazd w stanie uszkodzonym, a nie - jak to błędnie przyjął Sąd Okręgowy w postępowaniu apelacyjnym - w wysokości różnicy między wartością pojazdu przed uszkodzeniem a jego wartością po uszkodzeniu.

Z tych względów, na podstawie art. 424¹¹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy stwierdził, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z prawem.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c.

jw

r.g.